

Les últimes lletres

Onze estudis, onze propostes de lectura

SALA, JORDI (COORD.).

De la Bíblia a Joyce. Onze obres del cànon literari.

CCG Edicions.

Girona, 2006.

225 pàgines.

La Bíblia, *Les Metamorfosis*, el *Canzoniere*, *Curial e Güelfa*, *Gargantua*, els *Sonets*, *La tempesta*, *Madame Bovary*, *En el cor de les tenebres*, *l'Ulisses* i *La consciència de Zeno*: aquests són els onze títols que recull el volum *De la Bíblia a Joyce*, coordinat i prologat per Jordi Sala; un volum que analitza algunes de les obres més destacades del cànon literari occidental, totes candidates a encapçalar la llista dels *top ten* de la literatura universal.

La idea de fer aquest llibre va néixer després d'un cicle de conferències sobre literatura universal celebrat a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona l'any 2004; amb variacions respecte a l'origen, la major part de les ponències que van presentar alguns membres de l'estudi de filologia catalana han quedat plasmades ara sobre paper: Joan Ferrer s'ha encarregat del «Libre dels llibres», Mariàngela Vilallonga d'Ovidi, Raffaele Pinto ens acosta a l'obra de Petrarca, Jaume Torró presenta unes notes per llegir *Curial e Güelfa*, Pep Valsalobre s'atreveix amb Rabelais, Salvador Oliva i Jordi Sala analitzen des de perspectives diferents l'obra de Shakespeare, Flaubert és per a Xavier Pla, Sílvia Mas ens porta de viatge per un dels textos de Conrad, Margarida Casacuberta analitza l'obra de Joyce i Giovanni Albertocchi la de Svevo. En definitiva, un cartell de luxe que reuneix onze estudis filològics –un per a cada obra– i un interessantíssim capítol final de Xavier Renedo en el qual fa un recorregut per la història de la didàctica de la literatura i ens suggereix, després de fer balanç, i vista la situació actual, una proposta de futur.

Pel que fa a la part central d'aquest volum, hi trobareu capítols breus, d'una extensió no superior a les 30 pàgines, tots amb citacions textuais i un apartat de notes o bibliografia. L'heterogeneïtat hi és ben present: s'hi poden llegir estudis, com els de Mariàngela Vilallonga o Sílvia Mas, per posar només alguns exemples, que repassen amb deteniment des de la biografia de l'autor, l'argument o la temàti-

ca fins a l'estructura i l'estil de l'obra. O altres de centrats en aspectes més concrets, com és el cas de Xavier Pla, que, després de situar *Madame Bovary* en el corpus de Flaubert i de la història literària, en ressalta les diverses focalitzacions narratives; o de Giovanni Albertocchi, que, per la seva banda, exposa els problemes entre el dialecte i llengua a *La consciència de Zeno* i aborda també la qüestió de la psicoanàlisi.

Com bé diu Jordi Sala al pròleg, aquesta edició va adreçada no tan sols a aquells que, havent fet prèviament una lectura de qualsevol de les obres esmentades, vulguin saber-ne una mica més, sinó també als que tinguin ganes de llegir bona literatura però no s'atreveixin amb aquests gegants. *De la Bíblia a Joyce*, doncs, són onze estudis, però sobretot onze propostes, que prendran tot el seu sentit si aconseguen fomentar la lectura dels grans clàssics universals. Un dels avantatges que presenta aquest volum és la independència dels capítols, que permet seguir un ordre adequat als interessos literaris personals. Tot i això, s'ha de tenir en compte que hi ha alguns apartats densos en informació i altres que usen certa terminologia poc adequada a un lector que no sigui filòleg.

I el que hi trobi a faltar alguna de les seves predileccions, no cal que es preocupi. Aquest curs 2006–2007 es torna a celebrar a la UdG un cicle de conferències, intítulat «20 grans obres del cànon literari occidental», en el qual es parlarà de textos de Luci Apuleu, Dante Alighieri, Joanot Martorell, Cervantes, Goethe, Zola, Kafka, Mikhaïl Bulgàkov o García Márquez, entre d'altres. Esperem que, en aquest cas, també se'n faci un lliurament en forma de llibre.

Anna Guix

Versos d'historiador

SOLDEVILA, FERRAN.

Antologia poètica.

Tria i pròleg d'Enric Pujol.

Llibres del Segle.

Gaüses, 2004.

110 pàgines.

La nostra literatura guarda sorpreses de tota mena. Entre els períodes d'or i els escriptors canoitzats, hi ha un magnífic espai de temps al segle XX que va veure néixer autèntics poetes, alguns d'ells oblidats a causa de la sang i la repressió posteriors i d'altres obviats, senzillament, per la manca d'un estudi aprofundit. Aquest és en certa manera el cas de Ferran Soldevila, personatge la dimensió poètica del qual no ha gaudit fins ara de l'atenció que es mereix. Per sort, hi ha qui posa de relleu aquesta mancança.

El figuerenc Enric Pujol, historiador i periodista, especialista i autor de diversos llibres sobre Ferran Soldevila, recupera aquest vessant líric amb una *Antologia poètica* que té el propòsit d'«oferir un tast de la seva poesia», alhora que anima a (re)descobrir aquest intel·lectual des de la seva condició de versificador. I és que si bé Soldevila ha estat reconegut amb justícia com un dels historiadors i assagistes més importants del segle passat, també cal reivindicar el seu èxit com a dramaturg i poeta. No manquen les autoritats que donin fe de la seva qualitat literària i, vist així per la crítica del seu temps, va ser admirat en la seva joventut, entre d'altres, per Carles Riba, Jaume Bofill i Ferro i, més endavant, per Joan Fuster, que el situa en lloc remarcable entre els seguidors de la via oberta per Josep Carner.

De l'extensa producció poètica de Soldevila, que inclou diverses obres dramàtiques en vers, Enric Pujol tria els poemes més significatius apareguts a la premsa en vida de l'autor. Tal com s'adverteix al pròleg del volum, s'hi apleguen també peces que responen al gust personal de l'antòleg i de l'editor, Manuel Costa-Pau, tot i que sempre preval la voluntat de presentar composicions de diferents èpoques i temàtiques que mostrin el llarg itinerari

líric de Ferran Soldevila. El resultat són cinc apartats que conjuminen amb encert cronologia i temàtica, i a través dels epígrafs «Exili», «Cànctics de mar, d'amor i de mort», «Poesia de combat», «Fauls» i «La ruta invisible» tenim l'oportunitat de resseguir tant l'evolució creativa com el decurs vivencial del poeta. En l'antologia ambdós aspectes conflueixen i acaben mostrant una predilecció creixent de Soldevila per la llum, especialment per la dicotomia entre els conceptes de claror i fosc, dia i nit, entre els colors de les ombres i els blancs variats de l'hivern, el cel pàl·lid i la natura.

De fet, paisatge i record són omnipresents en tot el recull. La naturalesa esdevé el marc dels versos, que inclouen el sol i les estrelles, però també rius i rierols, muntanyes i turons, valls i boscos. D'aquesta manera Soldevila ens situa entre els grans astres i els elements més modestos de la terra, perquè és la natura la que, com a poeta, el fa recordar: «No és l'enyorança ni el dol / qui em duu ta memòria ingènua: / és l'aigua del rierol, / del codonyer la flor tènue.» («Com la flor del codonyer»). El record i el sentiment d'absència, conseqüències de la natura, es presenten al final de l'antologia en forma de versos elegíacs, tot un estat d'ànim que reflecteix la peripècia vital de l'autor i que esdevé cíclic en lligar la darrera part del poemari amb la primera.

Com a lectors, l'edició de part de l'obra poètica de Ferran Soldevila es presenta com un «tast» necessari, i per a la crítica literària és un estímul per estudiar formalment la trajectòria lírica d'un dels intel·lectuals més importants del nostre país.

Guillem Molla